

Jászberényi Sándor
Az Ördög egy fekete kutya
Kalligram, 2014, 196 oldal, 2500 Ft

Az ördög lelép a falról

Pável könyvajánlója

Azt hiszem, megtaláltam a magyar Hemingway-t. Még kicsit zöld, még elég fiatal a maga éppen 34 esztendejével, de most nagyon beér(kez)ett, sőt, szinte készen áll az utolsó (na jó, még egy legutolsó) daiquiri-re is...

Már ha életrajzink olvassuk az elbeszéléseket. Ami nem nehéz, sőt egyenesen lehetetlen nem így tenni, különösen előző, szintén remek kötete, az egyiptomi haditudósító-napló után. „A történetek és a valóság megtévesztő hasonlósága a véletlen műve” – ha a befogadót csak megközelítőn olyan omnipotensnek tulajdonítjuk, mint a szerzőt, akkor némi hanyag olvasói nemtorődöm-séggel a mottó magára a mottóra is érvényesíthető, így aztán ott vagyunk, ahonnan elindultunk, nyugodtan higgyünk a szemünknek – az ördögöt itt vérrel festik a falakra, és az napon-ta lelép róla, lejár, mint agyon-használt Kalasnyikov dupla töltény-tárjáról a szigszalag.

Jászberényi harmadik szépirodalmi könyve (egy verseskötet és egy „front-napló” után) egy magyar haditudósító napi visszaemlékezéseinek laza füzére, hol a gyerekkorába, hol az előző nap eseményeire nézünk vissza,

valahol Afrikában, valahol a magyar tájakon. A világ véres-rettenetes felfedezése, a kamaszkor váltakozik a mindennapos Tahrír téri terrorral, az apja halála a dögevő sakál- és elvadult kutya-falkákkal a sivatagban, vagy éppen családja széthullása a fotós kolléganő halálával, akiből időközben több lett mint barát, de jóval kevesebb, mint egy emberi test.

Mindebből bármi a képzelet játéka lehet, annyi tudatmódosítót tol itthon is, kint meg pláne, ott népszokás, a napi betevő része némi ópiát, de nekem mindegy, hogy olyan kiégett-e, mint mutatja, az biztos, hogy nem csak élményeken múlik, hogy (általában) ilyen pazarul ír. De nem pazarlóan: az olvasó idejét nem fecsérli, szűkmarkúan méri a mondatokat, a szavakat. Szikár, kíméletlen, sokszor gyomorforgató jeleneteket ír meg a legnagyobb természetességgel, s nem csak a háborús, sivatagi környezetben, de éppen úgy meg-

gyomroz idehaza is, legyen akár csak egy vén tacsó az adott novella társbérője. (Egyéni pech, de nekem éppen a kötet címadó novella tetszett legkevésbé.)

Szikár, mint a kötetborító arab férfiúja, homokfűtt, egy sokat tapasztalt öreg történetei ezek, legalábbis annak kellene lenniük, nem pedig egy még éppen csak középkorúvá váló férfié – olyan irodalom ez, amit a szerző tényleg saját húásával és vérével írt, a hemingwayi tőmondatok mögött könnygázos fedezékben átlapult éjszakák vannak, riportertársainak ivócimboráinak kettészakadt testrészei. És a tömegsírokban legfelül mindig a leghamarabb oszlani kezdő kisgyermek tetemei rejlenek, az iszony helyett csak eltöpengünk, miért is lehet ez így, talán ők még kevés tartósítószerrel ettek?

Ahogy ő bekapott a bordáiba egy acélmagvas gumilövedéket egykor Kairóban, úgy kap el a kötet, amint belekezdesz – első darabja, a Láz éppen elég kegyetlen felvezető szöveg, szinte megkínózza az olvasót, hogy ezután már csak néha lazítson a fogáson egy kicsit, hogy majd újra szoríthasson a képzeletbeli hurkon.